herpy

GRODOR

Tomatgroda

Dyscophus antongilii

Dyscophus antongilii är en groda från Madagaskars nordöstra lågland: rund, kraftig och enhetligt orange till djupt röd. Honan blir upp till 11 cm och över 200 g, hanen är mindre och mer dämpad. Den ligger nedgrävd på dagen och jagar på natten, och den är lugn och robust att hålla när temperatur, fukt och hygien är i ordning.

Familj: Microhylidae Engelska: Tomato Frog **Mild hudgift**

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-11 cm** nos-kloaklängd
Vikt	**40-230 g**
Livslängd	**6-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Hudgift	**Mild** Tvätta händerna efter kontakt och håll fingrarna borta från ögon och mun
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 35 × 35 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**23-27 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma, parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodyngel i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Könsmogen	**9-24 mån.**
Ägg per läggning	**1 000-1 500**
Kläckning	**1-2 dagar**
Larvtid	**45 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Färdigfoder**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Dyscophus antongilii är en tung, rundkroppad groda i familjen Microhylidae och den mest färgstarka av släktets tre arter. Ryggen är slät och enhetligt orange till djupt röd utan tydliga sidoband. Honorna är klart större än hanarna: upp till 11 cm från nos till kloak och 230 g mot hanarnas omkring 7 cm och cirka 40 g. Honan har de klaraste röda och orange tonerna på ryggen och en ljusare buk, och vissa djur har svarta fläckar på strupen. Hanen är mer dämpad orange till brunorange. Ungarna är matta och gulbruna och får först färgen i takt med att de växer. Fodret påverkar färgen: karotenoider gör grodorna tydligt rödare.

Arten beskrevs 1877 och är uppkallad efter Antongilbukten. Den liknar *Dyscophus guineti*, som den delvis delar utbredning med, men kännetecknas av den enhetliga färgen och av att den saknar det mörka bandet från ögat längs sidan. *D. antongilii* är sällsyntare i handeln än *D. guineti*, och Madagaskar har inte tillåtit laglig export sedan 2019. Djur i fångenskap lever typiskt 6-10 år.

När grodan känner sig hotad pumpar den upp sig, och blir den gripen avger huden ett tjockt, vitt och klibbigt sekret som verkar bedövande på angriparens ögon och mun. Sekretet kan ge allergiska reaktioner hos människor, men är inte farligt. Hudgiften är därför satt till mild: undvik hantering, tvätta genast bort sekret från händerna, och rör inte ögon och mun innan händerna är noga tvättade.

Utbredning och livsmiljö

Dyscophus antongilii lever bara på Madagaskar. Arten finns i den nordöstra delen av ön kring Antongilbukten, där Maroantsetra är ett kärnområde, och söderut längs kusten till Andevoranto. Den exakta utbredningen är osäker, eftersom arten länge har förväxlats med *D. guineti*. På vissa ställen lever de två arterna sida vid sida.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Dyscophus antongilii lever från havsnivå upp till omkring 200 meters höjd i fuktig tropisk låglandsskog. Den finns också i mossar, sötvattenskärr, dammar, diken, kanaler, plantager och trädgårdar och kan klara sig i starkt nedbruten skog och till och med i stadsmiljö. På dagen ligger den nedgrävd eller under löv, och på natten kommer den fram och lurar på bytet.

Arten leker i små, grunda dammar, kärr och långsamt rinnande vatten efter kraftigt regn. Lektiden infaller i februari och mars, mitt i regntiden, när klimatet är varmt och fuktigt.

Arten står som livskraftig (LC) hos IUCN, men bestånden har gått tillbaka på grund av förstörd livsmiljö, förorening och insamling till djurhandel, särskilt kring Maroantsetra. Arten togs därför snabbt upp på CITES och står i dag på bilaga II.

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller tre djur ska ha ett terrarium på minst 60 × 35 × 35 cm (längd × bredd × höjd). Bottenytan betyder mer än höjden, för *D. antongilii* lever på marken och gräver. Ungar går bäst två och två i ett mindre terrarium på omkring 40 liter, där de lättare hittar fodret.

Botten är det viktigaste valet. Kokosfiber eller en jordblandning utan gödning, bekämpningsmedel och ogräsmedel är bäst, eftersom grodan kan gräva ner sig, och botten håller kvar fukten utan att snabbt ruttna. Lägg minst 5 cm och täck med ett lager torra blad, till exempel magnolia eller mandelträd, som grodan gömmer sig under, och som minskar risken att den sväljer bottenmaterial. Undvik granbark och fint grus.

Drivved och korkbark ger gömställen och något att klättra på om natten. Härdiga växter som pothos kan användas, men spröda växter trampas ner eller grävs upp, så konstgjorda växter är ett bra alternativ. Ett nätlock ger den ventilation arten behöver; täck en del av det med glas om terrariet torkar ut för fort. Byt hela botten varannan månad, och ta bort avföring och fodermat löpande.

TEMPERATUR

Dyscophus antongilii tål ett brett temperaturspann och trivs vid vanlig rumstemperatur. På dagen ska det vara 23-27 °C och på natten 18-21 °C. Natten kan utan skada sjunka någon enstaka gång till omkring 15 °C, men temperaturer en bra bit över 27 °C kan döda grodan. Arten behöver ingen varm hotspot.

Använd en exakt termometer och mät på flera ställen, även nere vid botten, där grodan håller till. I ett stort terrarium kan det vara stor skillnad från ena änden till den andra. Svala, blöta och smutsiga förhållanden är en av de vanligaste orsakerna till sjukdom. Sjunker rumstemperaturen under 18 °C kan en termostatstyrd värmematta under en del av terrariet eller en svag värmelampa hjälpa.

En regelbunden vintervila är inte nödvändig, men en svalare och torrare period på vintern passar särskilt denna art och används också för att sätta fart på aveln.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 60-80 %. Spraya lätt en gång om dagen eller varannan till var tredje dag, beroende på hur snabbt terrariet torkar, och använd en hygrometer. Fukten i botten är det viktigaste: den ska vara fuktig, men inte blöt, och när botten är rätt brukar luftfuktigheten också vara det.

Konstant blöt botten och stillastående luft ger bakterie- och svampinfektioner och luftvägsproblem, så ventilationen får aldrig offras för fukten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ställ in en vattenskål med avklorerat vatten, så stor att grodan kan sitta i den, och minst så djup som grodan är hög. De flesta grodor badar i skålen på natten, så byt vattnet varje morgon. Kranvatten behandlas med ett akvariemedel som tar bort klor och kloramin. Grodan tar upp vatten genom huden, så skålen får aldrig rengöras med tvål.

För avel ska grodorna ha tillgång till en stor vattenyta eller en regnkammare; se under parning. Grodynglen är känsliga för vattenkvaliteten: kranvatten som har stått ett dygn fungerar på vissa håll fint, medan vatten från ett annat vattenverk på andra håll kan döda en hel kull inom tio dagar. Är kranvattnet dåligt kan osmosvatten vara en lösning.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och behöver inte UVB, men ett svagt UVB-ljus (ungefär Ferguson-zon 1) skadar inte och kan ges. För levande växter används ett dagsljusrör som till akvarier.

Ha ljuset tänt omkring 12 timmar om dagen, styrt av en timer. Grodan tillbringar större delen av dagen nedgrävd eller under löv och ska alltid kunna gömma sig för ljuset.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Dyscophus antongilii äter bara levande foder. Munnen är mindre än den runda kroppen antyder, så foderdjuren ska vara ungefär lika stora som avståndet mellan ögonen eller lite mindre: syrsor och små dubiakackerlackor på högst 13 mm till vuxna och omkring 6 mm till ungar. Daggmaskar är ett utmärkt foder och kan skäras itu till mindre djur. Vuxna kan matas nästan uteslutande med daggmaskar och sniglar utan skal, och det mjuka fodret främjar förmodligen både form och förökningsaktivitet. Ungarna föredrar syrsor och tar först daggmaskar vid 4-5 cm. Vaxmasklarver, mjölmaskar, soldatflugelarver och flugpuppor är godbitar som ges då och då.

Vuxna får 3-6 syrsor flera gånger i veckan eller daggmaskar två gånger i veckan, ungar dagligen. Springer det fortfarande syrsor omkring efter ett par timmar får grodan för mycket. Pudra fodret med ett vitamin- och mineraltillskott vid varannan utfodring till vuxna och vid varje utfodring till ungar, och ge ett karotenoidtillskott för färgens skull. Mata i en skål, eller i vatten, så att grodan inte sväljer bottenmaterial tillsammans med bytet. En frisk vuxen groda kan utan problem gå en vecka utan foder.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Dyscophus antongilii är lugn och hemlighetsfull. Den ligger större delen av dagen nedgrävd och kommer fram på natten. Vuxna djur kan bli något tama, men tål i bästa fall hantering, så ta bara upp den när det är nödvändigt. Olja och tvålrester på människohud kan skada grodan, så skölj händerna noga före och efter. Ser du det vita, klibbiga sekretet är grodan stressad.

Flera djur kan hållas ihop när det finns tillräckligt med utrymme; hanarna är sällan aggressiva utanför lektiden. Håll bara djur av samma ålder och storlek tillsammans, för unga grodor kan hamna som byte åt vuxna. Blanda inte arten med andra grodor: det ger stress, kan överföra sjukdomar och parasiter, och vissa grodors sekret är dödliga för andra groddjur.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Kön bestäms enkelt på storleken: vuxna honor blir upp till 11 cm, hanarna sällan över 7 cm. Honorna är också rödare, hanarna mer orange eller gulaktiga, och hos hanarna syns ofta fortplantningsorganen som två vita linjer under huden på buken.

Ungarna växer snabbt och kan nå vuxenstorlek inom ett år. I släktet blir djuren könsmogna vid 9-14 månader, men en hona bör vara minst två år innan hon används i avel. En exakt ålder för *D. antongilii* är inte dokumenterad.

PARNING

Dyscophus antongilii är svår att föröka utan hormoner, och hormonbehandling har länge varit den vanliga vägen. I naturen sätter kraftigt regn fart på leken, och hanarna ropar på natten från småvatten. Avel utan hormoner har lyckats med den nära besläktade *Dyscophus guineti*, och tillvägagångssättet är detsamma: en lång torr period och en svalare vinter, därefter gradvis stigande fukt och riklig utfodring, och till sist en regnkammare där det regnar konstgjort.

Regn ensamt räcker inte: det kan få paren i amplexus utan att det kommer några ägg. Avgörande är fodret: nästan uteslutande daggmaskar och sniglar, givna i vatten. Vid parningen griper hanen honan bakifrån, och äggen befruktas i vattnet.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Äggen läggs som en hinna på vattenytan. Honan lägger 1.000-1.500 små svartvita ägg. Hos *D. guineti* kan en kull ge från omkring 40 till över 3.000 grodyngel, och äggläggningen kan pågå över 50 minuter. Det finns ingen yngelvård, och de vuxna flyttas ut, så att äggen och grodynglen får ro.

Grodynglen kläcks efter omkring 36 timmar och är bara omkring 6 mm långa. De har inte fullt utvecklade mundelar och kan varken äta alger, pellets, flingor eller kött, inte heller döda syskon. I stället simmar de runt och filtrerar födan ur vattnet. Mal fiskfoder till ett mycket fint pulver, till exempel i en gammal kaffekvarn, och rör ut det i vattnet i små portioner. Vattenkvaliteten är avgörande; se under vatten. Håll vattnet rent, och dela upp stora kullar i flera kar.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Förvandlingen är över omkring 45 dagar efter äggläggningen. Vissa förvandlas snabbare, och enstaka kan stanna av i utvecklingen.

När frambenen kommer fram ska ungarna kunna ta sig upp ur vattnet. Sänk vattenståndet, och lägg i flytande växter, stenar eller sluttande bark, så att de inte drunknar. Flytta de förvandlade ungarna till ett fuktigt uppväxtterrarium.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyförvandlade ungarna är gula till gulbruna och hålls i ett enkelt terrarium med fuktig kokosfiber eller fuktigt hushållspapper, gömställen och en låg vattenskål. Ungarna är inte kannibaler, men hos *D. guineti* utvecklar de hudgift och kan förgifta varandra när de sitter i högar, och samma försiktighet gäller här. Förgiftade ungar blir slöa och vänder sig inte om när de läggs på rygg. Skölj ungarna regelbundet när de går ihop, håll dem inte för tätt, byt botten ofta, och se alltid till att ventilationen är god.

Mata dagligen med syrsor på omkring 6 mm och andra små insekter, alltid pudrade med tillskott. Ungarna växer snabbt och får de röda färgerna i takt med att de blir könsmogna.

Hälsa och vanliga misstag

Dyscophus antongilii är robust, och de flesta problem beror på miljön eller hygienen. De typiska felen är:

- Svala, blöta och smutsiga förhållanden. Det ger bakterieinfektioner, som kan visa sig som uppsvälldhet, sekret, osäkra rörelser eller en groda som välter över på rygg.
- För hög temperatur, en bra bit över 27 °C, kan döda grodan.
- Stillastående luft, som ger luftvägsproblem.
- Brist på vitaminer och mineraler. Pudra fodret.
- Överutfodring. Grodan är glupsk och blir lätt fet.
- Parasiter och dålig kondition hos vildfångade djur. Köp helst uppfödda djur.
- Klor, kloramin eller tvålrester i vattnet och på händerna.

En frisk groda är rund, har klara ögon och gräver ner sig på dagen. Isolera en sjuk groda i ett rent terrarium med rätt förhållanden, och sök en veterinär med kunskap om groddjur om den är slö, osäker i rörelserna, uppsvälld eller slutar äta.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.